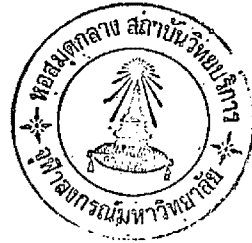

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงสำหรับประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เอกราช และเป็นปัจจัยเกื้อหนุนปัจจัยอื่น ๆ ให้มีความคล่องตัว ฉะนั้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นโยบายทาง เศรษฐกิจและแผนการปกครองประเทศ ตลอดจนยกระดับประชากรของประเทศให้เจริญ อ่องงามทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดการศึกษาผลิตผู้มีความ สมบัติ ที่ดี เหมาะสมให้เพียงพอต่อการสนองความต้องการของสังคม ความสุขสมบูรณ์ ความสงบ เรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศชาติ เมื่อประชากรมีการศึกษาด้อยก่อให้เกิด เสถียรภาพมั่นคงและรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์

การศึกษาจะมีคุณภาพดี บังเกิดผลตามแนวทางที่วางไว้ต้องอาศัยครูเป็นกำลัง ช่วยอบรมมนิสัยให้ความรู้แก่ลูกศิษย์ กุลธิดา เจริญเติบโตเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับ กันโดยทั่วไปในสังคมไทยเราว่า ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคคลทุกอายุทุกวัยทุกเพศที่ได้รับ การกล่าวขวัญถึงบ่อยครั้งนั้นจะมีครูรวมอยู่ด้วยไม่เคยขาด ฉะนั้นครูต้องทำตัวเป็นผู้นำทาง วิชาการ มีศีลธรรมจรรยา หม่อมหลวง ปิ่น มาลากุล ซึ่งเป็นบรมครูท่านหนึ่งกล่าวถึง ความสัมพันธ์ของครูและศิษย์ไว้ว่า ไว่สองหน้า เป็นใจ เป็นอย่างไร สั่งสอนมา ¹

¹ ปิ่น มาลากุล, "บันทึกการสอนศีลธรรม" หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนางนิลรัตน์ (เมษายน 2525) : 98 อ้างถึงใน สุธีรา อายุวัฒน์ "บทบาทครู" วารสารพยาบาล (มกราคม 2524) : 1.

ซึ่ง ดร. วิจิตร ศรีสอาน โลกดาวสมัยสนุนในเรื่องของมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ไว้มดังนี้

ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานการศึกษาสูง เพียงใดหรือไม่
ก็คือ คุณาจารย์ เมื่อมีมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นในโลกประมาณ 800 ปีมาแล้ว มหาวิทยาลัย
เหล่านั้น เน้นเรื่องคุณภาพของคณาจารย์ เป็นสำคัญ จนถึงกับมีคำกล่าววา "คณาจารย์
ที่เก่งกลาสามารถ คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาการของมหาวิทยาลัย" การวัดมาตรฐาน
การศึกษาของมหาวิทยาลัยจึงมักจะถูกผูกพันว, ถ้ามีคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิพร้อมเพรียงทั้ง
คานปริมาณและคุณภาพแล้วก็จะเป็นที่เชื่อถือไควว มาตรฐานการศึกษาจะคิตตามไปควย¹

สำหรับการศึกษาพยาบาลนั้น ประเทศยิ่งเจริญมากขึ้นเพียงใด ความจำเป็นใน
การขดิศพยาบาลที่มีคุณภาพสูงก็ยิ่งจำเป็นมากขึ้นเพียงนั้น เพราะวิชาชีพพยาบาล เป็นวิชาชีพ
ที่ให้บริการที่จำเป็นแกสังคม มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
ของชีวิตประชาชน บริการพยาบาลจะมีประสิทธิภาพสูงไคว พยาบาลจะต้องรู้ถึง ความ
เปลี่ยนแปลง ความต้องการของสังคม สังคมอันประกอบควยประชาชนซึ่งเป็นผู้สร้างผลผลิต
และรายได้ให้แก่ประเทศ ถ้าสุขภาพอนามัยของประชาชนเสื่อมเท่ากับ เป็นการสูญเสียกำลัง
ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการปรับปรุงมาตรฐาน
การพยาบาลให้สูงขึ้นจึงมีความจำเป็นเพื่อที่จะให้ไควบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติ
งานพยาบาลไควอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการคานเป็นการศึกษาพยาบาล นับตั้งแต่สมัยแรกของการก่อตั้งโรงเรียน
พยาบาลมาจนถึงปัจจุบันนี้ ไควแบ่งการเรียนการสอนออกเป็นสองภาค คือ ภาคทฤษฎี
และ ภาคปฏิบัติ ซึ่งทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติคาง เน้นหนักในวัตถุประสงค์ของการศึกษา
3 ประการ คือ คานพุทธิศึกษา (Cognitive Domain) คานจริยศึกษา
(Affective Domain) และไควเฉพาะอย่างบึง คานการพัฒนาทักษะ

วิจิตร ศรีสอาน, หลักการอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนา-
พานิช, 2518), หน้า 71.

(Psychomotor skill) ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างสูงสุดในการช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพยาบาลอย่างแท้จริง ไม่เฉพาะแต่การศึกษาภาคทฤษฎีเท่านั้น การศึกษาภาคปฏิบัติก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นหัวใจสำคัญ การศึกษาวิชาชีพอื่น ๆ เช่น การศึกษาแพทยสังคมสงเคราะห์ ครู สถาปัตยกรรม ฯลฯ ก็ถือว่าการศึกษาภาคปฏิบัติมีความสำคัญต่อการเตรียมบุคลากรระดับวิชาชีพชั้นสูง ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อหรือปรัชญาทางการศึกษาวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งกล่าวว่า จะต้องมีการฝึกปฏิบัติงานในสภาพการจริง เพื่อให้นักศึกษาทราบแนวทางและสามารถนำหลักการ วิธีการต่าง ๆ ไปใช้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดในการให้บริการสังคม

การศึกษาภาคปฏิบัติในวิชาชีพพยาบาลนับเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาพยาบาล โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ตรงในการดูแลผู้ป่วย ให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา การเกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ป่วย วิชาชีพ และที่สำคัญก็คือ การทำการพยาบาลเป็นอย่างถูกวิธี หรือเกิดทักษะเชิงปฏิบัติด้วย

หากจะพิจารณาความสำคัญของการศึกษาภาคปฏิบัติที่ให้นักศึกษาพยาบาลหลาย ๆ ท่านได้ให้ไว้ จะพบว่ามีความเห็นพ้องตรงกันว่า การศึกษาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในวิชาชีพพยาบาลนั้นเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ การศึกษาภาคทฤษฎีจะเสริมการศึกษาภาคปฏิบัติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันการศึกษภาคปฏิบัติผู้เรียนก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์มาเสริมความรู้ในภาคทฤษฎีได้ด้วย

ทัศนา บุญทอง ได้ให้ความเห็นว่า การศึกษาภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจ การนำความรู้ทางทฤษฎีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม เป็นการเปิดโอกาสให้รู้จักวิเคราะห์และแก้ปัญหา ตลอดจนให้การพยาบาลได้อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งก็หมายถึงการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยสนองความต้องการและแก้ปัญหาในทุกด้านนั่นเอง ¹

¹ ทัศนา บุญทอง, "คุณภาพการศึกษาพยาบาล," วารสารพยาบาล 1 (มกราคม 2524): 22.

คาเรน ซี รอเ็น (Karen C. Rauen) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับแบบอย่างของพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความมุ่งหวังที่จะได้รับแบบอย่างของการพยาบาลจาก อาจารย์ ครูปฏิบัติกรคลินิก และถือว่าแบบอย่างจากอาจารย์จะมีอิทธิพลต่อการสร้างแบบอย่างสำหรับนักศึกษาพยาบาลอย่างมาก และยังมีความคิดเห็นว่า การแสดงออกซึ่งเป็นแบบอย่างของความเป็นครู แบบอย่างของความเป็นบุคคล และแบบอย่างของการเป็นพยาบาลของครูปฏิบัติกรคลินิก มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีความเป็นพยาบาลอย่างสมบูรณ์¹

จากการพิจารณาหน้าที่ความรับผิดชอบของครูปฏิบัติกรคลินิกรังแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า ครูปฏิบัติกรคลินิก คือบุคคลที่ทำหน้าที่ในลักษณะอย่างหนึ่งซึ่งเป็นทั้ง "ครู" และ "พยาบาล" อยู่ในสถาบันการศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นสถาบันชั้นอุดมศึกษา มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ชั้นสูงแก่นักศึกษา ส่งเสริมเพิ่มเติมความรู้ในด้านกรวิจัย ให้บริการทางวิชาการ แก่สังคม อบรมนักศึกษาให้มีความสามารถไปเผชิญชีวิตภายนอกในสังคม โดยสามารถใช้ความรู้ การปฏิบัติตน และใช้ความคิดที่เป็นของตนโดยอิสระ การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษานั้นขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติหรือการดำเนินการในสถาบันเป็นสำคัญ กลุ่มบุคคลที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ คณาจารย์ ดังนั้นคุณภาพของคณาจารย์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของมาตรฐานการศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ๆ ซึ่งควรได้รับการประเมินค่าทั้งทางคณาจารย์ ประสพการณ์ และผลงานของคณาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาลจะสูงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณาจารย์ ในทำนองเดียวกันก็จะสะท้อนถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานบุคคลภายในสถาบันการศึกษาพยาบาลนั้น ๆ ด้วย

¹ Karen C. Rauen, "Nursing Students Expectation of the Clinical Instructors as Role Model," The Journal of Nursing Education 13 (August 1974): 33-39.

ฉะนั้นการที่จะทราบว่า การปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกในสถานการศึกษา
 พยายามแต่ละคนมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดจึงจำเป็นต้องอาศัยการประเมินผล ซึ่งการ-
 ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิก นอกจากจะเป็นแนวทางให้ทราบถึงประสิทธิ-
 ภาพของครูปฏิบัติการคลินิกแล้วยังเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงทางด้านการศึกษา เป็น
 แนวทางในการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาในการเลือกสรรบุคคลเพื่อให้การศึกษาต่อ
 การจัดโครงการต่าง ๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ในการนำมาพิจารณาความดีความชอบ
 และการตัดสินใจในตำแหน่งอื่น ๆ ตลอดจนครูปฏิบัติการคลินิกของผู้บริหารการศึกษา จะทำให้ครู-
 ปฏิบัติการคลินิกทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มกำลังความสามารถ

สมพงษ์ เกษมนสิน กล่าวว่

การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นวิธีการที่ใช้ประเมินค่าว่าผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมี
 ความสามารถในการปฏิบัติงานใดเพียงใด โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของ
 งานที่ผู้บังคับบัญชาได้บันทึกไว้หรือจากการสังเกตแล้ววินิจฉัยตามเวลาที่กำหนด เพื่อ
 เป็นเครื่องประกอบการพิจารณาให้ผลประโยชน์ตอบแทนความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงาน
 นั้น ๆ ¹

ข้อมูลที่ไ้จากการประเมินจะทำให้ผู้บริหารการศึกษาพยายามได้มองเห็นปัญหา
 ขอบกพรอง และอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการประกอบการพิจารณา
 ตัดสินเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลได้ และยังเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงานใน
 สถานศึกษายกยให้มีความประสิธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นบุคคลที่ถูกประเมินก็จะได้ทราบ
 จุดยืนของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง และจากที่ไ้กล่าวแล้วว่า ครูผู้สอน
 มีบทบาทต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น
 ถ้าครูปฏิบัติการคลินิกเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิธิภาพก็จะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้ไ้ได้ศึกษา
 พยาบาลที่มีประสิธิภาพด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะศึกษาประสิธิภาพ

¹ สมพงษ์ เกษมนสิน, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา-
 พานิช, 2517), หน้า 210.

การปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกในสถาบันการศึกษาพยาบาล เพื่อให้เกิดความคิดและวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานการศึกษาของวิชาชีพพยาบาลให้มั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกในวิทยาลัยพยาบาลในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกวิทยาลัยพยาบาล ที่มีประสบการณ์การเป็นครูคลินิกรต่างกัน คุณวุฒิต่างกันและอยู่ภายใต้สังกัดที่ต่างกัน

ปัญหาของการวิจัย

1. ครูปฏิบัติการคลินิกรที่อยู่ภายใต้สังกัดที่ต่างกันจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่
2. ประสบการณ์ในการเป็นครูคลินิกรที่ต่างกันจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่
3. ครูปฏิบัติการคลินิกรที่มีคุณวุฒิต่างกันจะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่
4. ครูปฏิบัติการคลินิกรที่มีลักษณะคุณวุฒิต่างกันจะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูปฏิบัติการคลินิกรที่อยู่ภายใต้สังกัดที่ต่างกันจะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในแต่ละด้านและรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2. ครูปฏิบัติการคลินิกที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูคลินิก 1-3 ปี, 4-6 ปี, 7-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในแต่ละคานและรวมทุกคานแตกต่างกัน

3. ครูปฏิบัติการคลินิกที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปกับครูปฏิบัติการคลินิกที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในแต่ละคานและรวมทุกคานไม่แตกต่างกัน

4. ครูปฏิบัติการคลินิกที่มีวุฒิกูและไม่มีวุฒิกู มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในแต่ละคานและรวมทุกคานไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สังเกต ประสบการณ์ คุณวุฒิ และลักษณะของคุณวุฒิ

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูปฏิบัติการคลินิกทุกระดับการศึกษา ในสถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข สภากาชาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย ทบวงมหาวิทยาลัย เฉพาะในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ถือว่า

1. ผู้บังคับบัญชาระดับต้น (หัวหน้าแผนกวิชา หรือหัวหน้าภาควิชา) จะประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิกอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

2. ผู้วิจัยถือว่าระบบการบริหารของสถาบันการศึกษาพยาบาลไม่มีผลต่อการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิก ซึ่งเป็นการบอกค่าในการพิจารณาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
2. ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาพยาบาลสามารถนำผลที่ได้เป็นหลักฐานในการจัดการฝึกอบรม การช่วยเหลือค่านอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพพยาบาล รวมทั้งการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ครูปฏิบัติการคลินิกแต่ละสถาบันทราบถึงระดับความสามารถ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในคลินิก
4. เพื่อส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาของวิชาชีพพยาบาล
5. เพื่อเป็นแนวทางศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไปในด้านการบริหารงานบุคคลในสถาบันการศึกษาพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ครูปฏิบัติการคลินิก หมายถึง บุคคลที่สอนวิชาการพยาบาลภาคปฏิบัติ มีหน้าที่สอน สาธิต นิเทศ รับผิดชอบในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ตลอดจนประเมินผลการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรพยาบาลขึ้นไป
2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิก หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยอาศัยคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับครูปฏิบัติการคลินิกเพื่อให้งานบังเกิดผลดี ได้แก่ สมรรถภาพในการปฏิบัติกิจกรรมด้านการศึกษาพยาบาล สมรรถภาพในการบริหารวิชาชีพ สมรรถภาพในการบริการพยาบาล และบุคลิกลักษณะที่ดีของครูปฏิบัติการคลินิก

3. สมรรถภาพในการปฏิบัติกิจกรรมด้านการศึกษายาบาล หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านการสอนในคลินิกและการวิจัย

ก. การสอนในคลินิก หมายถึง กิจกรรมที่ครูปฏิบัติการคลินิกจะต้องกระทำเกี่ยวกับการศึกษาในวิชาการพยาบาลภาคปฏิบัติ เช่น การสอน การสาธิต การนิเทศ การฝึกปฏิบัติงานการพยาบาลในหอผู้ป่วย และการประเมินผลการเรียนการสอนในคลินิก

ข. การวิจัย หมายถึง งานวิจัยด้านการพยาบาล โดยทำด้วยตนเอง ทำเป็นคณะ การให้ความร่วมมือในการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ

4. สมรรถภาพในการบริหารวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการวางแผนงานการศึกษาภาคปฏิบัติ ติดตามประสานงาน การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ การจัดโปรแกรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคปฏิบัติ ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและความเข้าใจอันดีในหน่วยงาน

5. สมรรถภาพในการบริการพยาบาล หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติ การพยาบาลเกี่ยวกับการดูแลการป้องกัน การส่งเสริมสุขภาพ และการศึกษาทัศนวิสัย ปฏิบัติการพยาบาลใหม่ ๆ ตลอดจนการประเมินผลและการให้ความร่วมมือปฏิบัติงานโดยใช้ ความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานจนเป็นที่ยอมรับ เป็นตัวอย่างที่ดีต่อนักศึกษาพยาบาล รวมทั้งผู้ร่วมงาน

6. บุคลิกลักษณะที่ดีของครูปฏิบัติการคลินิก หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ดีทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ตลอดจนคุณลักษณะทางด้านความสามารถในการ เรียนรู้ คุณลักษณะทางสังคม อุบิสัย ความประพฤติ ความมั่นใจในตนเอง และคุณธรรม ที่จำเป็นสำหรับครูปฏิบัติการคลินิก

7. แบบสำรวจเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการคลินิก หมายถึง แบบสำรวจซึ่ง นางสาว เขียวลักษณ์ พึ่งสุข ได้สร้างไว้ในปี พ.ศ. 2521

ซึ่งมีข้อรายการรวมทั้งหมด 129 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 คุณลักษณะ ดังนี้ (1) สมรรถภาพในการปฏิบัติกิจกรรมด้านการศึกษา 64 ข้อรายการ (2) สมรรถภาพในการบริหารวิชาชีพ 20 ข้อรายการ (3) สมรรถภาพในการบริการพยาบาล 22 ข้อรายการ (4) บุคลิกลักษณะที่ดีของครูปฏิบัติการคลินิก 23 ข้อรายการ

ครูที่จบการศึกษาวุฒิศร หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและศึกษาต่อในหลักสูตรครุพยาบาลในระดับประกาศนียบัตรครุพยาบาล อนุปริญญาตรี และปริญญาตรีทางศึกษาระดับปริญญาตรี ทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนนักศึกษาพยาบาลในหอผู้ป่วย

ครูที่ไม่จบการศึกษาวุฒิศร หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือศึกษาต่อในหลักสูตร อนุปริญญาตรี และปริญญาตรี ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับวุฒิศร ทำหน้าที่รับผิดชอบการสอนนักศึกษาพยาบาลในหอผู้ป่วย